

עין משפט
נר מצוה

קנ א ב מיי פייג מהל' מאלכות אסורות הלכ' דר ועיין ברי"מ סמג ללחין קמח טוש"ע י"ד ס' קלב סק"פ ז:

קד ג מיי פ"ד מהל' מביהר הלה (א) ז סמג עשין פכ טוש"ע ח"מ ס' ר סק"פ ג:

קה ד טוש"ע י"ד ס' קלב סק"פ ז וע"ש:

קו ה מיי פ"ו מהל' עבודת כוכבים הלכה ה סמג ללחין מה טוש"ע י"ד ס' קמו סק"פ ג:

קז ו מיי פייג מהל' מאלכות אסורות הלכה כג סמג ללחין קמח טוש"ע י"ד ס' קלב סק"פ ז:

קה ז מיי פ"ט מהל' מלכים הלכ' ט:

מוסף רש"י

כליו של לוקח ברשות מוכר. כגון פסק ונתן לתוך מדה של לוקח או מודד במדה שלו וספק לבלו של לוקח וית של מוכר הוא (רמב"ם ב"ב פה). אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר. לעבוד כוכבים ויעטלה ואחר כך אם ירצה יקנה ממנו ואש"ג דמשך לא אמריין עבודת כוכבים של ישראל הוא ואינו טעלה דהא משיכה בטעות הוא, דלא ידע שיש בהן עבודת כוכבים (ערוך ג). ויליך לים המלח. ויליך הגאה לים המלח ואילו רש"י להחזירה לעבוד כוכבים וילטול מעותיו, ואש"ג דמשיכה בטעות הוא, כיון דיהיב דמי כ' הדר שקליהו מוחין כמאן דמונן (שם). דעבודת כוכבים ביד ישראל אינה בטילה עולמית (בבברות יג). בן נח נהרג על פחות משה פרוטה. שני נח נהרגו על הגול ואוהרתן זו היא מיתתן, דלא בעי התראה, לפיכך בן נח נהרג על פחות משה פרוטה, דעב"ס קפדי על דבר מועט ולגבי ישראל היו מחילה (יבמות מ). ואשמעינן ר' יוחנן דעב"ס לא מחיל אפילו אפחות משה פרוטה והיו גול לדיהו (שבובין מ). ולא ניתן להישבון. אינו בחירה אלא נהרג, דגבי ישראל כתיב (ויקרא ה) והשיב את הגזילה אשר גול, אבל בני נח אמריין בסנהדרין (נח): אוהרתן זו היא מיתתן, וכיון שעבר על אחת מ' מות נהרג (יבבות מ). דעב"ס"ס לא כתיב העבד הלך כיון שעבר נהרג ואינו משלם (שבובין ב).

עא:

ישראל והמעות שצד ישראל נעשו למפרע דמי יין נסך ואין לומר שהעובדי כוכבים היו נותנין להם המעות במתנה דלטו בשופטני עסקינן ואור"י שנשעת נתינת הדמים היו אומרים להם העובדי כוכבים אנו מקנים לכם המעות מעכשיו והיין יהיה שלנו מעכשיו והעובדי כוכבים היו מאמינים אותם בטוב ולא היו יראים פן יגזלו ואש"פ שלא בא לידם עדיין א"י י"ל דסבר האי דחיי דקניא משיכה או מעות בעובד כוכבים ודריש הכי לעמיתך במשיכה הא לעובד כוכבים או צהא או צהא ולית ליה הא דלמר בצבורות (דף יג.) מדישראל צדחד עובד כוכבים נמי צדחד וא"ת ולמה לא למדס להדיח כלי העובדי כוכבים או למדוד ככלי ישראל וי"ל דצנך יש לטעות כמה פעמים אבל בלקיחת מעות קודם לא יבא לטעות כיון שהיה מנהגם כן: **שמוע** מינה נצוק חבור. וא"ת ולימא להו רב לסבוייתא ליקטפי קטופי וכזי האי גוונא שרי גס אי נלוך חבור כדקאמר לקמן (דף עז:) וי"ל לפי שהיו מוכרים יין הרבה היה להם טורח גדול לקטוף: **הבא במאי עסקינן דאיבא עכבת יין אפומא דבזונתא**. תימה ליצטיל * ההוא פורתא בס' י"ל דמין צמינו הוא וקסבר דלא צטיל: * **ואי ס"ד משיבה בעובד כוכבים קונה אמאי יחזיר**. וא"ת ולאח מאי מעות קונות א"כ אינא סיפא אס משנתן מעות משך ויליך הנאה לים המלח ולמ"ל משך כיון דמעות קונות דכי האי גוונא ספין בצבורות (שם). ואי ס"ד מעות קונות למ"ל משך וי"ל דבין מקשה הכא ובין מקשה התם בעי למימר דבעינן בעובד כוכבים תרתי משיכה וכסף וה"ק הכא ואי ס"ד משיכה לחודה קונה צלה מעות אמאי יחזיר והתם נמי ה"ק אי ס"ד מעות לחודייהו קונה (אמאי יחזיר) * וא"ת ומי"ט דמקשה דבעינן לומר תרתי וי"ל משום דדריש לעמיתך צדחד במשיכה או בכסף לכל חד כדאיית ליה ולעובד כוכבים עד דאיכא תרתי משיכה וכסף: **מירדי הוא טעמא אלא דרב ב'**.

וא"ת קשיא דרב אדרב דהכא מוקי אליבא דרב דמשיכה קונה בעובד כוכבים וצ"פ הוהב (ב"מ דף מה. ושם) שישאל דס"ל כרשב"ל דמשיכה קונה בישראל ולא בעובד כוכבים גבי היא דמייתי התם נתנה לצנן ואמר רב עלה דוקא צנן דלא מיחסרמ משיכה אבל ספר לא מעל עד דמשך אלמא קסבר דמשיכה קונה בישראל א"כ אינה קונה בעובד כוכבים ומינה מסייע התם לרשב"ל וא"כ קשה דרב אדרב מיהו יש ספרים דגרסי לעיל אמר רבא לסבוייתא אבל ל"י מדאמר הכא מידי הוא טעמא אלא לרב האמר רב הלכה כרשב"ג היינו רב דאמר לקמן סוף פירקא הכי מדמייתי ר' יוחנן אצתריה וא"כ לעיל נמי בעובדא דסבוייתא גרסינן רב ולא רבא וקשה דרב אדרב וי"ל דההוא צננן מיירי לצנן עובד כוכבים ולכך קאמר רב דוקא צנן אבל ספר עובד כוכבים לא עד דמשך דמשיכה בעובד כוכבים קונה כדאמר רב הכא והכי נמי צריך לאוקמי לרבי יוחנן דהתם כדפי' שם ותלמודא דמייתי נמי סיעתא לרשב"ל התם פ' הוהב (שם) היינו לפי הפשט דמשמע דמיירי בישראל: **בן נח נהרג על פחות משה פרוטה**. וכן נאמר על הגול ואוהרתן זו היא מיתתן ולא ניתן להשבון ודוקא (י) ישראל דבר מחילה הוא אבל עובד כוכבים לאו בר מחילה הוא ורש"י פ"י דלא ניתן להשבון משום דקס ליה דדרבה מיניה ולא נראה דא"כ לא יתחייב עובד כוכבים לשלם גזלו בשום ענין: **ואי ס"ד משיבה בעובד כוכבים אינה קונה אמאי נהרג**. * (פי') הא לא קניה וכל היכא דאייתה צרשותיה דישראל הוא וקשה דהא ישראל נמי לא קנה הגזילה להיות שלו ואש"ה קנייה להתחייב צלונסין החיוב דשייך ציה וה"נ יש לנו לומר צנן נח שקנאו להתחייב צה מיתה דהיינו החיוב דשייך צה וי"ל דודאי אי גול שוה פרוטה דהוי ממונא לגבי ישראל ומסרו אית לן למימר כדפי' אבל פחות משה פרוטה שלא חסר הישראל דלאו ממונא הוא וגם ממון העובד כוכבים לא נתרבה שהרי לא קנאה משום הכי פריך אמאי נהרג ומשני נכרא (ח) דישראל: ןוע"י מוס' עירובין סב. ד"ה בן נח וכו' ציתר ציבור: ומאי

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

דממשיכה עובד כוכבים. במדה קנייה ואש"ג דלא יהב זוזי והוו להו זוזי הלואה גביה מקמי דליהוי יין נסך דהא לא הוי נסך עד שנגע ציה ואפי' אי לא שקלי זוזי מנייהו שפיר דמי: **צמנא דעובד כוכבים**. דייין שצכלי אוסרו והוי יין נסך מקמי משיכה: **דממטי לאוירא דמנא**. דעובד כוכבים קנייה עובד כוכבים צהגצהה: **שמעס מיניה דו'**. ואנן איבעויי איבעיא לן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פה.): **עצבס יין**. אוגנים יש צכליו של עובד כוכבים שמתעכב היין על פיו כטיפה או כשני טיפין מקמי דמימטי חמרמ דישראל צלוירא דמנא דעובד כוכבים ומיתסר צההיא טיפת יין שעל פיו: **דכוונתא**. כך קטנה מחצית כדלמר צמועד קטן (דף יג.) וזפתין כזונתא ואין וזפתין צתיבת צמועד: **כמאן**. הא דלמר רב למישקל דמי צרישא מקמי דניתסר צההיא עכבה: **דלא כרצן שמעון ב"ג**. דקמני ממני"ו יין נסך שנפל לצור כולו אסור רש"ג אומר ימכר כולו לעובדי כוכבים חוץ ממני יין נסך שבו אלמלא משום מערובת יין נסך לא מיתסר צהגאה חמרמ דישראל ואנן קיס לן(י) כל מקום ששנה רבן שמעון (י) במשנתו הלכה כמותו: **מידי הוא טעמא אלא לרב**. הך קושיא למאן רמיית ליה אלא לרב דלמר [ע"א] לסבוייתא למישקל דמי צרישא לדידיה לא תירמייה דליהו אמר צהדיא דליין הלכה כרצן שמעון: אלא צחצית שנתערב צחציות אחרות דשקיל חד מנייהו ושדי לנהר ואינך שרו צהגאה: **אבל לא יין ציין**. דכי נתערב יין נסך ציין כשר כולו אסור. ואי קשיא אצי ורבא היכי מיתרצי אתקפתיה דלמימר הא איניהו הוו קשישי מיניה טובא לא מיקשי דהא צמסכת צבורות (דף יג.): תרליניהו אצי ורבא להנך שניוי אליבא דרבי יוחנן דלליציה קאמר למימר לשמעתייה וקציעוה צעלי תלמוד כאן אמילתיה דלמימר: **גרעואות**. שצרי כספים: **יחזיר**. דלא קנייה ולא מיחייב לצערה: **ויליך לים המלח**. דכיון(י) דלא מאי לאהדוריה ולמשקל דמי: **מקח טעות**. הויא משיכה בטעות דלאו אדעתא דעבודת כוכבים זבן: **סיפא לאו מקח טעות**. צחמיה. ואש"ג דיהיב דמי לישקליניה: **מיחוי כעורוס כוכבים**. לכי הדר שקל זוזי מיחוי כמאן דמונן לעבודת כוכבים דמי: **פסק עד שלא מדד דמיו מוסרין**. דכי מדד קניה עובד כוכבים במשיכה וקמו זוזי צהלואה גביה יין נסך לא הוי עד דנגע ציה (א) **שקדיס**

הגהות הב"ח
(א) גמ' ואי ס"ד:
(ב) רש"י ד"ה דלא כר' שמעון וכו' ר' משעון ב"ג מנשמתו:
(ג) ד"ה פסק וכו' דנגע ציה הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה שקדיס לו וכו' העומת הס"ד ואח"כ מ"ה ואי דקדיים ליה דינר שנתן לו משעויו קודם לכן:
(ד) תוס' ד"ה בן נח וכו' ודוקא בגדול מישראל דבר מחילה הוא אבל בגדול מעובד כוכבים לאו וכו' בשום ענין. כ"צ פי' אפי' בגדול שוה פרוטה לא יתחייב אלא בע"כ דבעובד כוכבים לא עיין קס ליה דדרבה מינה ועיין ברי"פ הדר דף ק סב כמ"ש המוס' בדי"ה בן נח:
(ה) ד"ה ואי ס"ד וכו' ומשני דצעריה לישראל הס"ד:

לו דינר שנתן לו מעותיו קודם לכן: **שקדיס** לו. ונתן לו מעות יותר מכדי דמי היין עד שיפסקו הדמים יחזיר לו ישראל את המותר: **אמאי דמיו אסורין**: ולדידך **דאמרס**. טעמא דרישא משום דמשיכה קונה סיפא נמי אמאי דמיו אסורין: **סמנא דעסיה**. למקמי צמשיכה: לא **פסק**. קודם משיכה לא סמכא דעתיה למקנייה צמשיכה שמה ירבה לו צדמיו: **בן נח**. שגול את ישראל פחות משה פרוטה אש"ג דגבי ישראל לאו ממונא הוא דמחלי עליה גבי עובד כוכבים ממונא הוא ובן נח נאטוה על הגול צסנהדרין (דף נו.) ואוהרה שלהן זו היא מיתתן ואין צריכין התראה: ולא

ישראל דבר מחילה הוא אבל עובד כוכבים לאו בר מחילה הוא ורש"י פ"י דלא ניתן להשבון משום דקס ליה דדרבה מיניה ולא נראה דא"כ לא יתחייב עובד כוכבים לשלם גזלו בשום ענין: **ואי ס"ד משיבה בעובד כוכבים אינה קונה אמאי נהרג**. * (פי') הא לא קניה וכל היכא דאייתה צרשותיה דישראל הוא וקשה דהא ישראל נמי לא קנה הגזילה להיות שלו ואש"ה קנייה להתחייב צלונסין החיוב דשייך ציה וה"נ יש לנו לומר צנן נח שקנאו להתחייב צה מיתה דהיינו החיוב דשייך צה וי"ל דודאי אי גול שוה פרוטה דהוי ממונא לגבי ישראל ומסרו אית לן למימר כדפי' אבל פחות משה פרוטה שלא חסר הישראל דלאו ממונא הוא וגם ממון העובד כוכבים לא נתרבה שהרי לא קנאה משום הכי פריך אמאי נהרג ומשני נכרא (ח) דישראל: ןוע"י מוס' עירובין סב. ד"ה בן נח וכו' ציתר ציבור: ומאי

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ט: לקמן עב:].
(ב) [קידושין כה: ב"מ סו: ב"ב פה:].
(ג) [נבמ"ק יב. דמיימי רש"י הכא לנראה איתא כזחא ופרש"י שם כזחא כלי קטן].
(ד) [לקמן עז:].
(ה) [שם].
(ו) [לעיל נג. צבורות יג:].
(ז) עירובין סב. יבמות מז:].
(ח) [ב"ב סט:].
(ט) כס"א טוסף: דקניין.
(י) שייך לקמן אחר ד"ה מיד, (י) למה לי משך. ר"מ, (י) [ג"ל פירש הקונטרס].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הבא וכו' ההוא פורתא בס'. עיין לעיל דף ט ע"ב מוס' ד"ה אבל ולקמן דף עג ע"א מוס' ד"ה יין ומוליך דף לו ע"א מוס' ד"ה אחר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואי ס"ד:
(ב) רש"י ד"ה דלא כר' שמעון וכו' ר' משעון ב"ג מנשמתו:
(ג) ד"ה פסק וכו' דנגע ציה הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה שקדיס לו וכו' העומת הס"ד ואח"כ מ"ה ואי דקדיים ליה דינר שנתן לו משעויו קודם לכן:
(ד) תוס' ד"ה בן נח וכו' ודוקא בגדול מישראל דבר מחילה הוא אבל בגדול מעובד כוכבים לאו וכו' בשום ענין. כ"צ פי' אפי' בגדול שוה פרוטה לא יתחייב אלא בע"כ דבעובד כוכבים לא עיין קס ליה דדרבה מינה ועיין ברי"פ הדר דף ק סב כמ"ש המוס' בדי"ה בן נח:
(ה) ד"ה ואי ס"ד וכו' ומשני דצעריה לישראל הס"ד: